STERK BEROEPS-ONDERWIJS

Samen leren

Een krant over de samenwerking tussen vmbo, mbo en bedrijfsleven

september **2020**

Titel

Op X11, een vmbo/havo-school voor media en vormgeving, gebruiken leerlingen tijdens de les Innovatie en Prototyping nieuwe technologie, zoals een laser cutter en 3D printers, om op een creatieve manier complexe problemen op te lossen. Maar ook nog gewoon de schaar, lijm en karton.

Lees verder op pagina 4

02 Mail aan mijn oude vmbo-school

07 Weinig slaap tijdens makathon

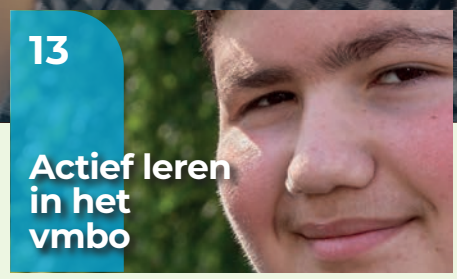
13 Actief leren in het vmbo

14 Coachen van vmbo naar mbo

Samen leren: juist nu!

Jan van Nierop

Op het moment dat ik dit schrijf zijn de scholen voor voortgezet onderwijs net weer voorzichtig open gegaan. Docenten hebben een kleine twaalf weken van huis uit les gegeven en leerlingen en studenten hebben thuis lessen gevolgd. De coronacrisis gooide roet in het eten van het CSPE en het eindexamen zoals we dat kennen.

Ook voor de vmbo'ers met een praktisch talent is de lockdown zwaar geweest. Scholen, docenten en leerlingen missen elkaar. Online is het onderwijs doorgegaan. Daarbij ligt vanzelf het accent op de theorie. Dat is voor sommige vmbo'ers niet het eerste waar hun hart naar uitgaat. Docenten hebben hun best gedaan om het zo interessant mogelijk te maken en met hun leerlingen in contact te blijven. Dat spreekt uit de stukjes in deze krant. Maar een filmpje van een machine, thuis een gerecht maken of vaktheorie uit de bouw haalt het niet bij zelf in de praktijk aan de slag zijn. Het haalt het niet bij een stage-ervaring in een bedrijf van je eigen keuze: een binnenvaartschip, bouwbedrijf, een restaurant of hotel.
Voorlopig zijn we nog gebonden aan 'het nieuwe normaal' en de regels die daarbij horen. Dat maakt het onderwerp van deze krant nog specialer. Aan de ene kant omdat we nu allemaal ontdekken dat de school veel méér is dan een plek waar je komt om je diploma te halen. Je ontmoet elkaar en leren doe je samen.
Aan de andere kant is het belangrijk dat vmbo-scholen met het mbo en regionale bedrijven, ook en juist nu (blijven) samenwerken. Dat we deze periode benutten om 'samen' een boost te geven. Door met elkaar te leren hoe jouw opleiding nog meer passend, boeiender en actueler kan worden, met een soepele aansluiting op het vervolgonderwijs. Samen moeten we ervoor zorgen dat er genoeg en goede mensen voor de klas staan. Dat er voldoende plekken blijven en komen waar leerlingen praktijkervaring kunnen opdoen en iets extra's kunnen doen. Samen moeten we zorgen voor de beste voorbereiding van leerlingen en een mooie toekomst.

Dat is wat je noemt een uitdaging. Maar als we het samen doen, kan het. Ook nu.
Deze krant staat vol voorbeelden van samen doen en samen leren, voor sterk beroepsonderwijs en sterke leerlingen / studenten.

Veel leesplezier,

Jan van Nierop
Voorzitter Stichting Platforms VMBO

Mail aan mijn oude vmbo-school

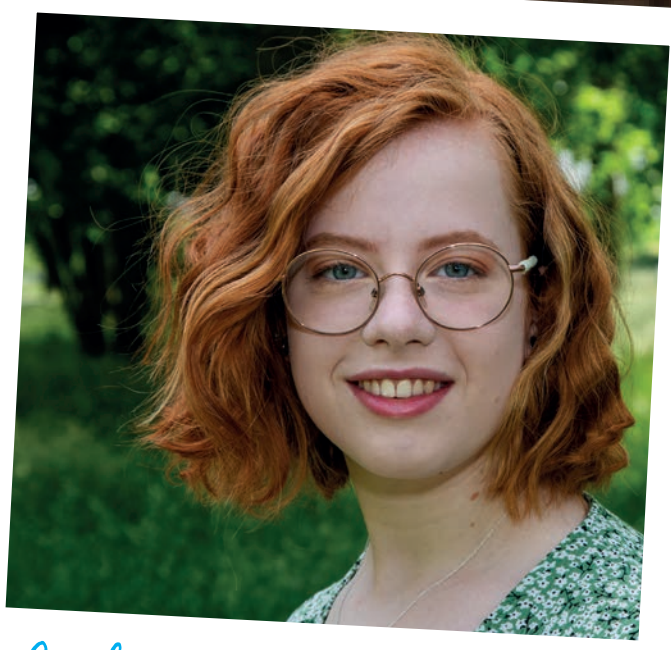

Carlijn Wissing

Van: **Carlijn Wissing** Carlijn.Wissing@vakschoolNimeto-Utrecht
Verzonden: 1 juli 2020 13:17
Aan: mevrPageldocenteDuits@Wesenhof-Ulft

Onderwerp: **Een mailtje van Carlijn**

Dag mevrouw Pagel,

Het is alweer even terug dat ik bij u in de klas zat op de Wesenthorst in Ulft, een locatie van het Almende College. Ik hoorde laatst van een oud-klasgenoot dat u naar me geïnformeerd had. Leuk! U maakte als docent Duits indruk op mij, omdat u altijd heel betrokken was en opvallend. Dat heeft me wel een beetje gevormd. Ik ben nu derdejaars van de opleiding Specialist Restauratie en Decoratie van Vakschool Nimeto in Utrecht en heb nog één jaar te gaan.

Omdat ik écht niet wist wat ik wilde doen na de TL, heb ik scholenmarkten bezocht. Daar kwam ik Nimeto tegen. Ik zocht een opleiding waar je praktisch bezig kunt zijn. Mijn vader en ik liepen op de open dag een rondje door de school. Je ziet dat het een creatieve school is. Mij bleven de praktijklokalen erg bij. Ze waren heel groot en er hing werk van de eerste-, tweede- en derdejaars. Daardoor kreeg je een goed beeld van wat ze allemaal doen.

Als restauratie- en decoratieschilder werk je bijvoorbeeld aan het interieur van oude gebouwen. Je leert kozijnen en deuren schilderen, maar ook muurschilderingen maken en beeldjes restaureren. We zouden naar Frankrijk gaan voor de restauratie van een kerk. Dat gaat vanwege corona helaas niet door. Vorig jaar liep ik stage bij een gewone schilder. Ik heb er veel geleerd: hoe het gaat in de praktijk, maar ook dat er nog veel meer achter zit. Het is anders als je daadwerkelijk een klant hebt, die iets wil. Je zit ook meer onder tijdsdruk en er wordt wel verwacht dat je al iets kan. Ik schilderde vooral buiten en was ook bezig met steigerbouwen en lakken.

Voor volgend jaar heb ik al een stageadres in Hilversum, bij een glas-in-lood-atelier. We werken op school in periodes. Je begint bijvoorbeeld met een kozijn schilderen, als je verder bent leer je marmer- en houtimitaties en uiteindelijk glas in lood zetten. Het bedrijf heeft gelukkig wat ruimere werktijden. Normaliter reis ik vanuit Gendringen in de Achterhoek naar Utrecht, elke dag 2,5 uur heen en 2,5 uur terug. Nogal een verschil met 5 minuutjes fietsen naar school! Mijn interesse ligt vooral bij technisch creatief zijn. Misschien als zzp-er met een eigen bedrijf of toch een aantal dagen voor een baas. Het kan ook zijn dat ik nog wil doorleren, bijvoorbeeld aan de kunstacademie of wil doorgaan met onderhoudsreparatie. Ik zie straks bij de stage wel hoe leuk ik het vind.

Vanwege corona heb ik nu alleen online school. We zijn bezig met keuzedelen. Gelukkig kun je de theorie daarvan thuis doen. De praktijk van het keuzedeel afronden kan pas als de school weer open is. Ik heb nu het keuzevak lijstenmakerij. Dat is een nieuwe vaardigheid en ik vind het heel interessant hoe het werkt. Je maakt niet de kunst, maar je maakt het kunstwerk eigenlijk wel áf. Het is echt een vak om het goed te doen, een ambacht. De theorie die daarbij hoort bestaat uit adviseren, bijvoorbeeld welke lijst mooi past bij het kunstwerk. Of welk glas je gaat gebruiken, want er zijn honderden verschillende soorten glas, die allemaal een andere uitwerking hebben. Wat kan je gebruiken en wat wil een klant dat je gebruikt? Je bent op niveau ook iets aan het maken.

Op het mbo wordt van je verwacht dat je zelfstandig bent. Leraren komen niet meer achter je aan om te informeren of je je werk al af hebt of om je te herinneren aan de inleverdatum. Je krijgt genoeg tijd, je kan hulp vragen, maar je moet het wel zelf doen. Ik zit hier op mijn plek. En ik raad leerlingen aan om, voordat je een opleiding kiest, echt onderzoek te doen en niet te kiezen voor wat andere mensen, bijvoorbeeld je ouders, jou zien doen. Kijk echt wat je zélf wil!

Groetjes van Carlijn

Verkorte opleiding voor de horeca

Het Fioretti College en De Leijgraaf in Veghel zijn dit schooljaar een nieuwe mbo-opleiding tot zelfstandig kok en zelfstandig gastheer / gastvrouw begonnen. Daarin wordt prominent samengewerkt met het regionale bedrijfsleven rond de gemeenten Meierijstad[1] en Uden. Mike Versantvoort, eigenaar van De Reiger Horeca: "Je struikelt in deze regio over de horeca. Maar willen we over tien jaar nog bestaan dan hebben we behoefte aan goed opgeleide jongeren uit deze streek."

Van links naar rechts: Will Hanegraaf, Mike Versantvoort en Joannie Hogenboom

Het stak onder andere horecadocent Will Hanegraaf van het Fioretti College al langer dat zijn leerlingen na het vmbo aangewezen waren op mbo-locaties van De Leijgraaf in Cuijk en Oss als ze zelfstandig kok of gastheer / gastvrouw wilden worden. Of kozen voor opleidingen in Eindhoven of Den Bosch. Will Hanegraaf: "Niet elke 16-jarige uit een dorp is toe aan zo'n stap naar de grote stad. Of ze gaan juist wel en vinden er naderhand ook werk, maar dan keren ze vaak niet meer terug in de regio Meierijstad."

25 horecabedrijven

Hij startte daarom een lobby voor een gezamenlijke opleiding van beide scholen waarvoor hij gehoor vond, zowel bij de directeuren als de docenten en niet te vergeten het regionale bedrijfsleven. Hanegraaf en Joannie Hogenboom van De Leijgraaf kregen als projectleiders het fiat om de nieuwe opleiding vorm te geven. Daartoe vroegen ze medewerking van de horeca. En die kregen ze!
Een vijfentwintig horecabedrijven tekende een samenwerkingsconvenant waarin ze verklaren tijd en energie in de nieuwe opleiding te investeren. Vijf horecaondernemers nemen deel aan de werkgroep waarin ze met vmbo- en mbo-docenten nadenken over de structuur en de inhoud van het onderwijs.

> "ER WORDT AANZIENLIJK MEER TIJD BESTEED AAN DE PRAKTIJK EN BEGELEIDING"
> *Joannie Hogenboom*

Joannie Hogenboom: "In deze nieuwe opleiding wordt aanzienlijk meer tijd besteed aan de praktijk. De ervaring van de horecaondernemers was dat studenten voorheen teveel op school zaten, waardoor ze uiteindelijk praktijkervaring misten. We begrijpen die klacht. Daarom gaan de nieuwe studenten in het eerste jaar al bij drie verschillende bedrijven voor langere tijd aan de slag.
Dat kan bijvoorbeeld zijn in een sjiek restaurant, een cateringbedrijf en lunchroom. Twee dagen in de week, de andere drie dagen zijn ze op school. Op deze manier leren ze de horecawereld in al zijn facetten goed kennen en kunnen ze gerichtere keuzes maken voor stagebedrijven in het vervolg van de opleiding."

Tijdwinst

In eerste instantie was de nieuwe opleiding bedoeld voor basisberoeps- en kaderberoepsleerlingen van het Fioretti College die hun examen doen in leerjaar 4 van het vmbo. "Maar we krijgen ook leerlingen van vmbo-scholen uit Uden, Schijndel en Gemert. Het spreekt zich snel rond", zegt Will Hanegraaf. Het is een niveau 2 opleiding die in één jaar kan worden afgerond. Vervolgens kunnen deze studenten doorstromen naar een BBL-traject van twee jaar waarin ze hun niveau 3 kunnen behalen. Het is een vijfjarige opleiding die in drie jaar kan worden doorlopen. De Leijgraaf is verantwoordelijk voor de examinering. "Maar de opleiding verzorgen we he-le-maal samen met het Fioretti College", zegt Hogenboom. "Daarin zijn we gelijkwaardige partners."

Doorlopende leerlijn

"We hebben een mooie doorlopende leerlijn ontwikkeld die buitengewoon praktisch en met achttien leerlingen kleinschalig en persoonlijk is", zegt Hanegraaf, "met behoorlijke inbreng van de regionale horeca.
Docenten van het vmbo en mbo geven er gezamenlijk les. De praktijkuren worden op het Fioretti College gegeven en de avo-vakken bij De Leijgraaf. De eerstejaars leerlingen die op het Fioretti College het profiel HBR hebben gevolgd fungeren als buddy voor de enkele TL-leerling of leerlingen van andere scholen zonder horecaervaring die deze opleiding willen volgen."

Hoge verwachtingen

"De horecaondernemers verwachten van de scholen een intensieve begeleiding van de studenten in de bedrijven", zegt Joannie Hoogenboom. "Daarvoor zijn strakke afspraken gemaakt en moet er de nodige interactie tussen student, school en bedrijf plaatsvinden." De deelnemende bedrijven verwachten goede begeleiding van de scholen, maar verwachten als bedrijven ook iets van elkaar.
Mike Versantvoort: "Wat we doen, of het nu stages, rondleidingen, workshops of gastlessen zijn, het moet van toegevoegde waarde zijn voor de opleiding. We hebben naar elkaar uitgesproken dat we de jongeren écht verder willen brengen in dit mooie vak."

De horecabedrijven staan te popelen om te beginnen. Mike Versantvoort: "Er moet iets gebeuren, anders zitten we over tien jaar zonder personeel."

1 Meijerijstad is een fusie van de gemeenten Sint-Oedenrode, Schijndel en Veghel. Op de website Leijgraaf.nl vind je al de informatie over deze opleiding.

Samen maken, samen leren

Op X11, een Utrechtse school voor Media en Vormgeving met zo'n 800 vmbo- en havo-leerlingen, krijgen alle leerlingen in alle leerwegen praktijkgericht onderwijs. Daarbij trekt de school samen op met bedrijven en culturele partners. Schoolleider Moniek Rieter en projectleider Jeppe den Uijl, die externe partijen aan X11 koppelt, vertellen hoe zij al vóór de nieuwe leerweg[1] door verbinding van vakken ruimte voor praktijk maken in een doorlopende lijn.

Leerlingen op X11 worden voorbereid op creatieve en creatief-technische vervolgopleidingen. Jeppe den Uijl: "Daarin kun je prima met culturele en technische partners in de stad optrekken. De samenwerking met Fotodok is daar een voorbeeld van. Fotodok is een partij die bezig is met fotodocumentaire fotografie. Op school geven we de laatste jaren fotografie als keuzevak. Leerlingen krijgen een introductie door een fotograaf, presenteren hun werk voor een jury en het wordt in de stad geëxposeerd. Dat maakt het zóveel interessanter dan alleen je product inleveren bij je docent!"

Voor de start van het praktijkgerichte programma moeten we terug in de tijd. "In 2012 begonnen we met het vak nieuwe techniek", vertelt Rieter. "Dat was erop gericht bij leerlingen een onderzoekende houding te stimuleren en ze de ruimte te geven om met 'de nieuwe wereld' te experimenteren. Eerste- en tweedejaars kregen de ruimte om te 'klooien', te doen wat ze wilden en vonden dit het állerleukste vak dat er was!" X11 ontwikkelde zelf het keuzevak 'Innovatie en Prototyping' (I&P)[2], een vak waarin leerlingen leren om met behulp van het creatieve proces complexe problemen op te lossen door het inzetten van nieuwe technologie, zoals 3D printers of robotica. Alle leerlingen in alle leerwegen volgen dit vak in de onderbouw.

Maakvak

"Door de koppeling van I&P aan Technologie & Toepassing (T&T) in de bovenbouw van het vmbo en Onderzoek & Ontwerpen (O&O) in de bovenbouw van het havo heeft de school doorlopende leerontwikkelroutes in de school gemaakt", vervolgt ze. "Bij die routes vormen het eigenaarschap en de onderzoekende houding van leerlingen de basis, steeds op een wat hoger niveau en binnen de kaders van de vakken. Het is de rode draad van ons onderwijs geworden."
In de GL volgen de leerlingen het vak Media, Vormgeving & ICT. "Als je daar een vak als Technologie & Toepassing naast zet, heb je ineens heel veel ruimte in je curriculum om praktijkgericht onderwijs te verzorgen in de GL of de TL", zegt Rieter. "Die twee vakken sluiten enorm goed op elkaar aan, doordat ze allebei gaan over het gebruik van nieuwe technieken. Dat blijven we binnen de nieuwe leerweg doen, waardoor die leerlingen – bijna vergelijkbaar met de basis- en kaderleerlingen – rond de 8-10 uur per week een maakvak hebben."

Regie

"Leerlingen komen met meer plezier naar school als ze meer eigenaarschap hebben, maar ook als ze mogen leren door te doen, maken en onderzoeken, in plaats van te zitten luisteren," vertelt Den Uijl. "Leerlingen hebben zeggenschap, niet alleen bij de keuze uit verschillende opdrachtgevers en de vormgeving van hun opdrachten, maar ook hoe ze het bij allerlei andere vakken willen aanpakken. Daarmee kunnen onze leerlingen best een heel eind regie nemen op hun eigen onderwijs."
Rieter: "Als je het onderwijs probeert in te richten vanuit de ontwikkeling van kinderen, zijn zaken als LOB, altijd mogen doorgaan, extra vakken mogen doen en het verbinden van externe partners aan de school vanzelfsprekendheden."

"Samenwerking met externe partners is voor ons niet nieuw of exclusief voor een bepaald vak," licht Den Uijl toe. "Ook bij drama en Nederlands hebben we partners om de school, zoals theatergroepen en de bibliotheek. Bij de vakken T&T en O&O is samenwerking met externe partijen een vereiste. Maar voor X11 horen die contacten tot het DNA van de school." Rieter: "Het is niet voor niets dat er in de schoolleiding iemand is in de persoon van Jeppe, die zich helemaal toelegt op het maken van de verbinding tussen de school en de buitenwereld. Dat betekent dat je tegen externe partijen kunt zeggen: 'Degene met wie je in gesprek bent, is ook degene met wie je de afspraken kunt maken.' Dus een externe hoeft niet in gesprek met een coördinator of docent die daarna nog aan zijn leidinggevende moet vragen wat er kan en mag. Dat werkt heel erg goed in de samenwerking."

1 Het doel van de nieuwe leerweg is via verrijking van het theoretisch leren met een praktisch component, de aansluiting op zowel havo als mbo te verbeteren.
2 www.innovatieprototyping.nl

Volg je hart!

Verpleegkundige, kapper, werken op een kinderdagverblijf of lekker sleutelen aan auto's zodat heel Nederland weer veilig de weg op kan. We denken er niet altijd over na, maar de beroepen die voortkomen uit het vmbo / wmbo zijn ontzettend belangrijk in ons dagelijks leven!

Zelf besloot ik om in 2013 mijn eigen bedrijf te starten. Met alleen een mbo-diploma op zak wilde ik laten zien wat voor aanpakkers de vmbo'ers en mbo'ers van nu zijn. Ik wilde op mijn eigen manier bewijzen dat je nog lang niet klaar hoeft te zijn na het behalen van je diploma.

'De vmbo'er van nu bouwt de toekomst voor later' is mijn boodschap wanneer ik op scholen spreek over hoe ik van mbo'er naar het starten van een eigen bedrijf ben gegaan. Wat ik vaak hoor wanneer ik voor de klas sta, is dat iedereen gepusht wordt om hogerop te komen. De mensen die mijn boek 'Zo doe je dat' hebben gelezen, geven precies dezelfde reactie. Maar waarom? Een hogere opleiding betekent niet altijd dat het beter is of dat iemand per definitie slimmer is. Want wat hebben we in Nederland aan een miljoen architecten als er niemand is om het huis te bouwen? En hoe kan een advocaat op tijd in de rechtbank zijn als die automonteur niet zijn band van de veel te dure auto herstelt?

Wanneer je een diploma haalt op het vmbo wil dat helemaal niet zeggen dat je niet slim genoeg bent om hogerop te komen. Het enige wat een vmbo-diploma naar mijn idee zegt, is dat jij iemand bent die liever de handen uit de mouwen steekt dan de hele dag met je neus in de boeken te zitten. En weet je wat zo mooi is aan vmbo? Het praktisch leren. Wanneer je eenmaal een beroepskeuze hebt gemaakt, dan zal je in je latere leven heel wat uren besteden aan het uitvoeren van dit beroep.

Ik reken dus op je. Ik reken erop dat jij kiest voor datgene wat je het allerliefste doet, niet wat anderen van jou verwachten dat je doet. Want of je nu ook een eigen bedrijf wilt, boekhouder wilt worden of fietsenmaker, het enige dat telt is dat jij gelukkig bent met de keuze die je maakt.

Niet alleen de stages vanuit school bieden je de mogelijkheid om een kijkje te nemen in het beroep wat je in gedachten hebt, maar klop eens aan bij het bedrijf dat je leuk lijkt en vraag of je een weekje mag meehelpen. Steek die handen uit de mouwen en ga ontdekken!

Amy van der Ham
De ondernemende coach

Stichting Platforms VMBO

In de Stichting Platforms vmbo (SPV) werken docenten-platforms samen aan het vmbo. SPV richt zich op de beroepsgerichte profielen, de praktijkgerichte programma's én de avo-vakken. Onder het motto 'samen waar het kan, apart waar dat wenselijk is' bundelen 12 platforms hun krachten en vormen zij één vmbo-gezicht en één gesprekspartner voor het vmbo-veld.

SPV werkt samen met alle belangrijke spelers in het onderwijsveld, zoals de ministeries van OCW en VWS, de VO-raad, de MBO Raad, Connect Groen, het platform TL, SBB, branche-organisaties en vertegenwoordigers namens het bedrijfsleven. Dit alles met als doel de leerlingen in het vmbo een optimale voorbereiding te bieden op opleiding en beroep. SPV neemt deel aan Sterk Beroepsonderwijs en Sterk Techniekonderwijs. Beide programma's hebben onder andere tot doel de samenwerking tussen vmbo, mbo en het bedrijfsleven in de regio te versterken.

12 platforms werken samen

In SPV werken docentenplatforms samen, elk voor één profiel / praktijkgericht programma in het vmbo. Deze platforms vormen de (inhoudelijke) schakel tussen onderwijs, beroepsopleiding en beroep. Voor docenten organiseren de platforms activiteiten met als doel ontwikkelingen in de beroepspraktijk te vertalen naar onderwijs, zodat opleiding en beroep goed op elkaar aansluiten.

stichting platforms vmbo

Meer informatie:
www.platformsvmbo.nl

Nieuwe inspiratie

Jan-Willem van der Pol (57) is werkvoorbereider bij energie- en techniekbedrijf ENGIE en staat een halve dag per week voor de klas van het Techniek College Rotterdam. Hij wil graag zijn kennis en ervaring op het gebied van elektrotechniek en bedrijfskunde doorgeven aan jongeren die belangstelling hebben voor technische opleidingen en beroepen.

"De overstap naar het mbo is goed gelukt. Natuurlijk moet ik nog veel meters maken, ervaring opdoen, maar ik ben volledig geaccepteerd door de studenten en docenten. Mijn aanwezigheid zorgt voor een andere dynamiek in de klas en dat vindt iedereen fijn, merk ik. Het motiveert studenten enorm als ze les krijgen van iemand die daadwerkelijk uit de wereld van de techniek komt.
Daarin is niets gesimuleerd; ik kan met 36 jaar ervaring vertellen over levensechte projecten. Studenten willen weten: hoe werkt dat? Wat kan ik daarin betekenen? Wat komt er op mijn pad?

De opleiding tot hybride techniekopleider aan de Hogeschool Rotterdam duurt een jaar. Onze klas bestond uit vijftien enthousiaste studenten in de leeftijd van 28 tot 60 jaar, daar zaten opvallend genoeg ook mensen

"IK KAN DEZE OPLEIDING ECHT IEDEREEN AANRADEN"

met een eigen bedrijf tussen. We vormden een hechte groep die goed met elkaar leerde en ook met elkaar kon lachen. Het traject was leuk en leerzaam. Het lesprogramma gevarieerd met veel interactieve praktijkoefeningen en theorie. En goede docenten. Ik kan deze opleiding écht iedereen aanraden die eraan denkt om ook hybride techniekopleider te worden.

Deze stap in mijn carrière betekent voor mij een verrijking van mijn leven. Ik heb een veel bredere kijk op de maatschappij gekregen. Deze prikkel had ik nodig om nieuwe inspiratie op te doen, ik ben er heel blij mee. De switch sluit mooi aan bij de gedachte van maatschappelijk verantwoord ondernemen: voor mijn eigen leven heeft het toegevoegde waarde en ENGIE heeft er ook wat aan doordat ze nieuwe studenten leren kennen die mogelijk in de toekomst interessant zijn voor het bedrijf."

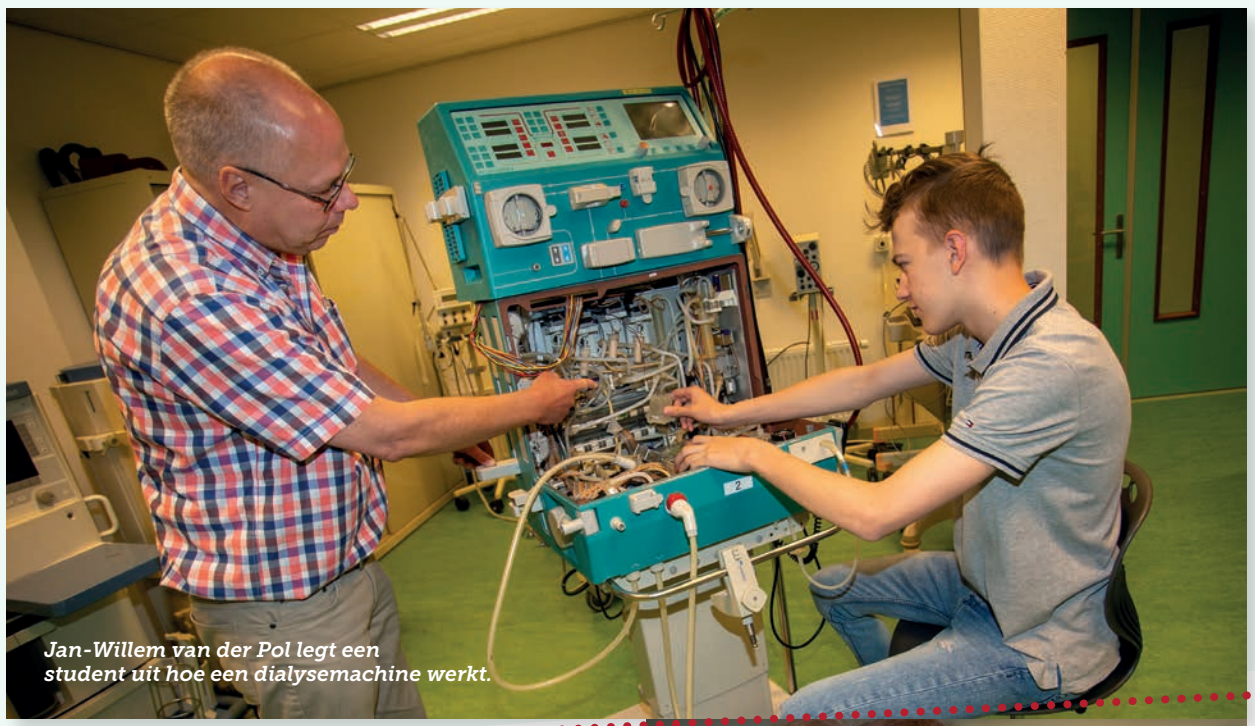

Jan-Willem van der Pol legt een student uit hoe een dialysemachine werkt.

Met één been in de praktijk

Er zijn te weinig techniekdocenten in het vmbo en mbo in Nederland. Technische branches en lerarenopleidingen werken daarom samen om technici op te leiden, zodat ze ook voor de klas kunnen staan als hybride techniekopleiders[1].

"Inmiddels staan op veel scholen in het land ervaren technische medewerkers voor de klas die met één been in een bedrijf en één been in het onderwijs staan", zegt Rian van Noord[2], projectleider van het scholingstraject in Zuid Holland. "Dat levert een mooie, inspirerende kruisbestuiving op voor de leerlingen, studenten en docenten."

Motieven

Wie zijn deze techneuten met belangstelling voor het onderwijs? "Het zijn mensen die de liefde voor de techniek willen doorgeven aan jongeren en zich daarom willen scholen in pedagogische en didactische vaardigheden. Sommigen denken serieus aan een switch naar het onderwijs en beginnen eerst met snuffelen en anderen zoeken vanwege de zwaarte van hun beroep wat verlichting. De motieven zijn heel verschillend."
Wat moeten ze daarvoor doen? Aan het eind van het éénjarige opleidingstraject aan de lerarenopleiding behalen ze het pedagogisch didactisch diploma (PDD), waarmee ze als hybride techniekopleider voor de klas mogen staan[3]. In de praktijk komt het erop neer dat de nieuwe hybride techniekopleiders oproepkracht worden op een school, gastlessen verzorgen of een of meerdere dagdelen les gaan geven.

Spin-off

Van Noord: "Maar de spin-off is zoveel meer dan alleen die paar uren die zo iemand voor de klas staat. Het gaat om zeer ervaren werkenden in de techniek die niet alleen hun kennis en kunde doorgeven, maar ook boeiende verhalen uit de dagelijkse praktijk vertellen, materialen meenemen naar de les, rondleidingen verzorgen in hun bedrijven soms ook op de bedrijfslocatie lesgeven. Voor leerlingen en studenten is dat allemaal hartstikke inspirerend en motiverend. Ook de docenten liften hierop mee."

Rian van Noord

Tijdens de opleiding lopen de deelnemers minimaal tachtig uur stage op een school. Vaak leidt de stage tot een parttime arbeidscontract op de betreffende school.
"Als organisatoren zien we natuurlijk heel graag dat afgestudeerden daadwerkelijk structureel (parttime) in het onderwijs belanden. Maar dat is geen vereiste.
Als iemand zijn geleerde pedagogische didactische vaardigheden inzet voor de begeleiding van leerlingen en studenten die stage lopen in het bedrijf waar hij werkt is dat ook winst, omdat de kwaliteit hierdoor verbetert."

1 Op initiatief van OTIB zijn de technische opleidingsfondsen in Nederland in 2016 samen met de Hogescholen en verschillende overheidspartners gestart met de opleiding tot hybride techniekopleider.
2 De officiële titel van Rian van Noord is projectleider Docenten- en instructeurspool technische branches in Zuid Holland. Daarnaast is ze ook landelijk adviseur docententekort voor Sterk Techniekonderwijs.
3 Met een PPD ben je hybride techniekopleider in het vmbo en mbo en geen bevoegd docent.

Drie dagen hard werken en weinig slaap

Het Nova College in Haarlem en omgeving heeft de afgelopen jaren een traditie opgebouwd in het organiseren van makathons, zoals de makathon Smart Solutions voor Zorg & Welzijn. Jimmy Hoppenbrouwer, vierdejaars van de mbo-opleiding Smart ICT Engineer, blikt terug op zijn ervaringen.

Wat is een makathon eigenlijk?

"Je spreekt het uit als mekaton, het komt van maken. Het woord is afgeleid van hackathon, een evenement waar IT-ers non-stop in korte tijd in teamverband innovatieve oplossingen bedenken. In de makathon Smart Solutions voor Zorg & Welzijn kom je drie dagen samen met een team om een slimme oplossing te bedenken voor een echt probleem in de zorg. Bij de allereerste makathon waar ik aan meedeed at en sliep je op school in een tent en kon je ook 's nachts doorwerken."

Wie zitten er in een team?

"In een team zitten verschillende deelnemers: studenten uit het mbo, vmbo en hbo van zorg-, ICT- en techniekopleidingen, mensen uit de praktijk en specialisten. Elk team heeft een coach en twee experts: een op Zorg & Welzijn- en een op IT-gebied. Bij die mensen kun je toetsen of je ideeën realistisch en haalbaar zijn en vragen stellen over praktische zaken. Ik heb zelf ook een keer de rol van specialist gehad. Je praat met elkaar over het bedenken, uitwerken en organiseren van een innovatie, in drie dagen tijd. Je moet je verplaatsen in iemand anders zijn schoenen, rekening houden met de wensen van de client, met de privacy-wetgeving, zorgen dat het eindproduct gebruiksvriendelijk is, enzovoorts. Tussendoor en aan het einde geeft je team een pitch. De jury beslist welk team wint."

Met wat voor soort problemen ga je aan de slag?

"De casussen worden aangeboden door zorginstellingen, zoals Hartekamp Groep, een instelling voor kinderen en volwassenen met een beperking. Het gaat om een echt probleem van een anonieme bewoner. Bijvoorbeeld een bewoner met epilepsie van een instelling die verdrietig is omdat hij niet naar buiten kan, omdat er niet voldoende begeleiding is. In het project is met een ICT-oplossing gezorgd, dat die jongen toch kon buitenspelen met behulp van een aantal sensoren."

Hoe gaat het samenwerken in een team?

"In een team heb je te maken met verschillende niveaus, karakters en ervaringsdeskundigen. Daardoor krijg je veel verschillende visies. Dat kan botsen, maar ook samengaan. Het verschil in niveau tussen een vmbo-er en een hbo-er is best groot. Een hbo-er is heel serieus en abstract. Vmbo-ers zijn losser, en kunnen soms op een funny way dingen uitleggen of presenteren, zonder zich te schamen. Dat kan echt voordelen hebben bij een pitch. Een mbo'er houdt van praktische leren en is vaak gedreven, heeft een eigen mening en is soms een tikkeltje tegendraads. Iedereen draagt zijn steentje bij. Dus is het belangrijk om al die verschillende niveaus in een team te hebben. Je wil als team met de neuzen dezelfde kant op verder werken. Je leert als mens, dat je daar soms iets voor moet opofferen of inruilen. Het is heel mooi als je dan je samen tot een conclusie komt en iets bereikt."

Wat levert deelname aan een makathon je op?

"In een makathon gaat het om het leerproces van de deelnemers. Het is een mooie innovatieve manier om mensen samen te brengen tijdens de schooljaren en te leren zonder druk van het examen. Ik hou zelf erg van praktisch leren. Af en toe loop je tegen iets aan. Van wetenschappers en beroemde experts krijg je workshops, bijvoorbeeld over roboticatechniek of over hoe je communiceert met bewoners. Het is drie dagen weinig slaap en hard werken. Je maakt mensen blij. Je weet waar je voor staat en je bent met iets bezig wat je enthousiast kan maken. Het mooiste is dat je iets kan realiseren waar je zelf ook heel van hebt kunnen leren, met alle steun en mensen om je heen."

Meer informatie:
www.makathon.nl

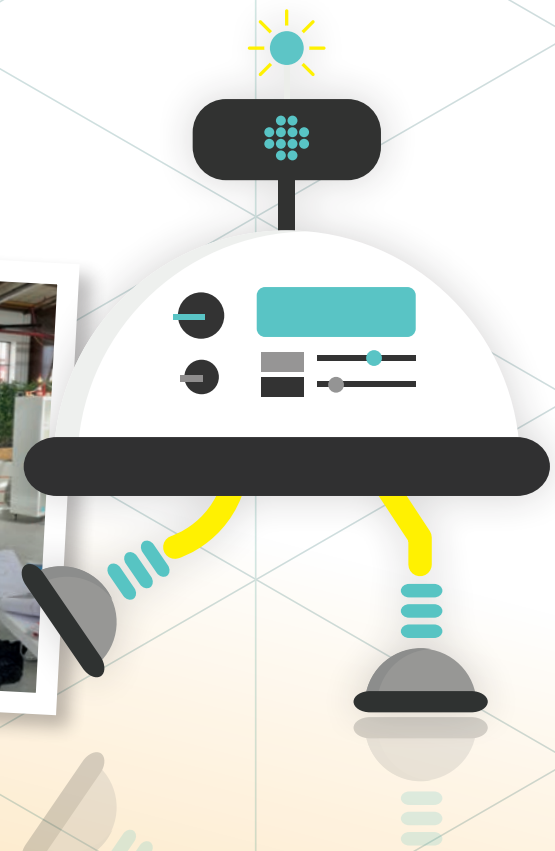

Jaime van Tuijl

Mail aan mijn oude vmbo-school

Van: **Jaime van Tuijl** JaimevanTuijl@Horeca&ToerismeCollege.Utrecht
Verzonden: 23 juni 2020 13:33
Aan: MeneerVanWaas@docentDuits_SchoonhovensCollege

Onderwerp: **Hoe gaat het?**

Dag meneer Van Waas,

Jij was mijn leraar Duits op de locatie Vlisterweg van het Schoonhovens College. Ik heb veel aan jou gehad, ook al was je het laatste jaar niet meer mijn mentor. We appen nog wel eens. Nu een wat uitgebreider bericht. Ik vond het verschil tussen vmbo en mbo onwijs groot. De manier van lesgeven is heel anders. Als je iemand bent die het nodig heeft om gepusht te worden, dan is het mbo best lastig. Het is echt je eigen verantwoordelijkheid.

Toen ik vmbo kader deed kon ik in de bovenbouw kiezen voor een profiel. Het klinkt misschien een beetje slecht, maar ik wist dat ik verzorging en bouw niet wilde, dus toen bleef Economie & Ondernemen over. Tijdens een scholenmarkt kwamen mbo's hun opleidingen presenteren. Ik vond toerisme het meest bij mij passen. Al zou ik er uiteindelijk niks mee doen, het is een brede opleiding en je neemt er veel van mee. Dan kan het geen foute keuze zijn. Ik heb maar één school bezocht, de school voor Horeca en Toerisme van ROC Midden Nederland. Een kleine school waar ik me meteen fijn voelde.

Ik ben aan het eind van het tweede jaar van de opleiding Leidinggevende Travel & Hospitality. Ik vind het heel leuk om talen te leren en heb nu Spaans als keuzevak. Geen Duits. Mijn vader woont in Oostenrijk, dus dat kende ik al. Standplaatshost en airportservices zijn ook vakken die je kunt kiezen. In de opleiding werk je elke week met een groepje aan een project. Ik heb ook meegedaan aan een excellentieprogramma van twee weken, op het eiland Jersey. Voor een bureau dat reizen organiseert voor mensen in een rolstoel gingen we uitzoeken wat toegankelijk was. Dat moesten we uittesten en er een verslag van maken voor de site van de organisatie. Er ging een jongen mee van een andere opleiding. Het is heel leuk als je andere kennis toevoegt.

Ik hou ervan op reis te gaan en nieuwe mensen en culturen te leren kennen. Ik heb vanaf het begin van het tweede schooljaar stagegelopen in Oostenrijk. Ik woonde in een eigen appartement bij mijn opa en oma, omdat dat dichter bij het hotel was. Als ik eenmaal weg ben uit Nederland, zie ik er tegenop om weer naar huis te gaan, zo geniet ik! Ik ben héél blij dat ik eerder op stage ben gegaan, want door corona zitten alle studenten die in februari op stage gingen nu weer thuis. Ik kan mijn vader nu niet zien. Dat is wel pittig, want je weet niet hoe lang dat gaat duren. We krijgen van school nu aan het begin van de dag een half uur online uitleg over de opdrachten van die dag.

In het hotel werkte ik als receptioniste. Het voelde meer als werken dan stage. Je werd hetzelfde behandeld als je collega's en deed dezelfde taken. Je stageplek moet even vertrouwen in je krijgen. Maar toen na anderhalve maand een collega ziek werd, deed ik de taken alleen. Ik heb zoveel meer geleerd van mijn stage! Je doet alles wat een receptioniste doet. Je móet wel continu Duits spreken en je kan er niet onderuit, zoals op school. Je doet extra je best, omdat je niet wilt dat ze denken: waarom hebben we die stagiaire aangenomen? Sommige dingen waren echt anders dan we op school geleerd hadden. Bij het bellen van een klant bijvoorbeeld hebben we op school een vast stappenplan. In de praktijk heeft elk hotelreceptie zijn eigen manier.

Na mijn opleiding wil ik het liefst eerst een jaar in het buitenland in het toerisme gaan werken. En ondertussen heel goed nadenken, want de politieopleiding lijkt me ook heel leuk. Ik geef mezelf een jaar om erachter te komen of ik naar het hbo wil of via het werk hogerop wil komen. Om leidinggevende te worden heb je toch werkervaring nodig.

Tot snel!

Jaime

Van: **Meneer Van Waas** MeneerVanWaas@docentDuits_SchoonhovensCollege
Verzonden: 25 juni 2020 14:55
Aan: JaimevanTuijl@Horeca&ToerismeCollege.Utrecht

Onderwerp: **Re: Hoe gaat het?**

Beste Jaime,

Wat leuk om op deze manier weer iets van je te horen! Als docent Duits vond ik het natuurlijk fantastisch dat jij (met een Oostenrijkse achtergrond) en ik af en toe in het Duits konden roddelen :)
Als ik je mail zo lees, heb je inderdaad een goede keuze gemaakt. Als jij iets leuk vindt, ga je ervoor! Blijkbaar past de toeristische sector goed bij je en ik denk dan ook dat een goede baan in deze sector echt voor jou is weggelegd. Ik wens je in ieder geval veel succes en plezier met het vervolg van je opleiding en ik hoop je snel weer eens te spreken.

Schöne Grüße,

meneer Van Waas

Jaimie Hooi (links) en Edwin Beentjes (rechts)

Er zit toekomst in de logistiek

Het Herbert Vissers College in Nieuw Vennep werkt bijna drie jaar nauw samen met logistiek dienstverlener CTS GROUP uit dezelfde plaats. Een win-win: de school wil leerlingen zoveel mogelijk de praktijk laten zien en CTS GROUP hoopt op nieuwe werknemers. Een dubbelinterview met projectleider Jaimie Hooi van het HVC en directeur Edwin Beentjes van CTS GROUP.

Wat doen jullie zoal in de samenwerking?

Jaimie Hooi: "Vlak voor het uitbreken van de coronacrisis hebben alle mavoleerlingen uit de bovenbouw een rondleiding door het bedrijf gehad. We organiseren regelmatig werkbezoeken en snuffelstages en CTS GROUP verzorgt gastlessen op school. Er zijn concrete plannen om binnenkort praktijkdagen op locatie te gaan geven. Leerlingen in het profiel Economie & Ondernemen werken dan bepaalde uren mee met medewerkers op de werkvloer en krijgen tussendoor avo-vakken als Nederlands en Engels. Die lessen worden dus gegeven in de context van de echte beroepspraktijk."

Edwin Beentjes: "We willen jongeren de wereld van de logistiek laten zien, want de meesten hebben daar geen idee van.
De chauffeur kennen ze nog wel, maar er is een scala aan andere beroepen in de logistiek dat nauwelijks bekend is.
Denk bijvoorbeeld aan fysieke beroepen als magazijn- en overslagmedewerker en kantoorfuncties op bijvoorbeeld de Sales (Verkoop), Customer Service (Klantenservice), Back-office en de afdeling Planning. Wij willen jongeren goed informeren en ze de mogelijkheden laten zien vóórdat ze keuzes maken. Logistiek is een topsector in Nederland met ontzettend veel werkgelegenheid."

Mooi toch!

Beentjes: "Ja, maar er is een groot tekort aan magazijn- en overslagmedewerkers en chauffeurs. Deze fysieke beroepen hebben weinig status in de samenleving; men denkt dat deze beroepsbeoefenaren weinig verdienen. Maar het is juist zo dat deze banen, vanwege de schaarste, beter betalen dan een administratieve kantoorbaan voor een vmbo'er of mbo'er. Dat zijn bovendien banen die in de toekomst dreigen te verdwijnen vanwege de automatisering."

Hooi: "Via onze gezamenlijke programma's en activiteiten proberen we het imago dat deze fysieke beroepen hebben te keren.
We laten leerlingen zien dat het werk schoon en fysiek niet zwaar is. We nemen ze mee naar de kantoren waar ze de andere beroepen in de logistiek zien. Daardoor wordt de sector aantrekkelijker. We zien nu al dat de interesse voor een mbo-opleiding in de logistiek toeneemt en dat leerlingen voor bijbaantjes op zaterdag voor CTS GROUP kiezen."

CTS GROUP wil Vmbo- en Mbo-leerlingen ook opleiden via het eigen Talent Plan. Hoe gaat dat?

Beentjes: "Gedurende twee jaar doorlopen deze jongeren meerdere afdelingen binnen ons bedrijf, zodat ze kunnen ontdekken waar hun talent ligt. Als ze dat weten hopen we natuurlijk dat hij of zij daarna bij ons wil blijven. Vmbo'ers die voor deze route kiezen ondersteunen we bij het behalen van hun startkwalificatie en eventueel verdere diploma's. Een diploma vinden we belangrijk."

Hooi: "Het Talent Plan kan interessant voor vmbo-leerlingen die op school dreigen uit te vallen. We zoeken met CTS GROUP naar de juiste vorm en voorwaarden om deze route naar niveau 1 en / of twee aan te kunnen aanbieden."

Heeft CTS GROUP een bepaald aantal leerlingen voor ogen om via de samenwerking te interesseren?

Beentjes: "Nee hoor. De enige weg om de wereld van transport & logistiek herkenbaar te maken voor leerlingen is via het onderwijs. Daar zetten wij op in. En daarvoor hebben wij de vereiste lange adem. Belangrijk is dat jongeren ontdekken dat er toekomst zit in fysieke functies in het logistieke bedrijf."

Hooi: "Je ziet dat de samenwerking steeds meer vruchten begint af te werpen. Er zijn steeds nieuwe plannen. Dankzij CTS GROUP hebben we de blik veel meer naar buiten gericht. We hebben geleerd hoe we het onderwijs kunnen aanvullen met de praktijk. We streven een dergelijke samenwerking met meer bedrijven in de regio na. Dat lukt ook steeds beter."

Edwin, jij geeft zelf ook gastlessen op het HVC. Hoe is dat?

Beentjes: "Hartstikke leuk. Ik ben zelf ook een mavoleerling en heb als selfmade ondernemer dit bedrijf met 350 medewerkers opgebouwd. Zo'n verhaal spreekt jongeren aan. Ik vertel hen dat ze met een normaal stel hersens en voldoende ruggengraat iets kunnen bereiken in het leven."

Hooi: "De boodschap is helder."

ONDERWIJS EN BEDRIJFSLEVEN LEREN VAN ELKAAR IN:

Match2Work

Voor meer info zie: www.projectmatch2work.nl

In het programma Match2Work maken vmbo'ers en mbo'ers op een praktische manier verbinding met de buitenwereld. Ze voeren opdrachten in verschillende sectoren uit die zijn ingebracht door bedrijven en die daarna door docenten worden geselecteerd op geschiktheid voor het vak dat zij geven. Bij een match gaan de jongeren aan de slag.

Het Tabor College d'Ampte in Hoorn deed in de regio West-Friesland mee met twee derdejaars vmbo-klassen B/K in het profiel Economie & Ondernemen. De docenten kozen voor een casus bij DEEN Supermarkten en bij mobiel reisagent Sylvia de Wit. In de eerste casus onderzochten leerlingen wat DEEN Supermarkten kan doen om voedsel-verspilling in het bedrijf en bij de consument tegen te gaan, in de tweede stelden ze een rondreis samen voor twee personen door Australië, dat wil zeggen vanaf de vlucht, het huren van een camper, het bepalen van de route, het uitzoeken van excursies, het boeken van de campings tot de terugreis.

Meerwaarde

Docent Economie Michiel Houniet van het Tabor College: "Match2Work heeft een duidelijke meerwaarde. Leerlingen krijgen een realistisch beeld van hoe het er in het bedrijfsleven aan toegaat, ze leren hun beroepshouding te ontwikkelen omdat ze contact moeten leggen en onderhouden met een externe opdrachtgever, en ze maken uitgebreid kennis met de branche. Het is dus ook loopbaanoriëntatie. Het programma is goed opgezet waarbij de docenten zoveel mogelijk worden ontzorgd. Wij hoeven niet te organiseren, maar leren zelf onder andere hoe we de leerlingen in de opdracht het beste kunnen begeleiden."

Voor bedrijven is Match2Work ook interessant. Organisator Sylvia Bakker van ProDiCo (Professionalisering door Didactiek en Coaching): "Bedrijven krijgen toegang tot de werkvloer van het onderwijs, want in de opdracht bezoeken ze de scholen. Ondernemers vragen jongeren om mee te denken met hun bedrijf, omdat jongeren creatieve oplossingen kunnen aandragen voor vraagstukken. En tenslotte willen ze jongeren interesseren voor hun sector, want straks hebben ze hen hard nodig als werknemers."

Kennis vergroten

Dat klopt, zegt Bas Metten, praktijkopleider aan de DEEN Academie van DEEN Super-markten. "Wij vinden het als bedrijf belangrijk om de samenwerking met scholen en bedrijven in de regio op peil te houden. Wij denken veel van elkaar te kunnen leren. Zeker van de nieuwe generatie; wij willen ze stimuleren om minder voedsel te verspillen. Want de jongeren zijn onze klanten van de toekomst. Door de scholen in te schakelen kunnen we onze kennis op het gebied van oplossingen om voedselverspilling tegen te gaan vergroten."

Naamsbekendheid

"Er zit ook een interessant commercieel aspect aan deelname aan Match2Work", zegt mobiel reisagent Sylvia de Wit. "De meeste jongeren hebben geen idee wat er allemaal bij het organiseren van een vakantie komt kijken en mijn service kost niets. Ik kan hen de wereld achter mijn beroep laten zien. Daarbij is een beetje naamsbekendheid nooit weg.

> "LEERLINGEN LEREN IN MATCH2WORK EEN BEROEPSHOUDING TE ONTWIKKELEN"

Deze leerlingen hebben ook ouders die geheel verzorgd op vakantie willen. Het is fijn als hun kinderen enthousiast thuiskomen van een opdracht die zij bij mij hebben uitgevoerd."

Het programma Match2Work is in 2018 gestart in de regio's West-Friesland en Alkmaar en is inmiddels uitgebreid naar de regio's Amster-dam, Haarlem, Assen, Twente en Utrecht.

Het biedt hoofdzakelijk opdrachten uit het bedrijfsleven aan voor vmbo en mbo, die de leerlingen en studenten afzonderlijk van elkaar uitvoeren. Docenten krijgen van onderwijs-adviseur Sylvia Bakker een voorbereidende training op de casus, waarin ze onder andere leren om tijdens de opdracht coachend les te geven.

De docenten ontmoeten elkaar in Match2Work tijdens vier momenten; de voorlichtingsavond, het kiezen van de casussen van bedrijven, de voorbereidende training van het project en de gezamenlijke eindpresentatie. Daarmee heeft het project ook een duidelijke netwerkcomponent.

Sylvia Bakker: "Er is volop ruimte voor docenten van vmbo en mbo om elkaar te ontmoeten, van elkaar te leren en met elkaar in gesprek te gaan over doorlopende leerroutes. Wat zijn we aan het doen en wat gebeurt waar?"

Kansen

"Dat was voor mij niet de belangrijkste reden om mee te doen", zegt Leida Veldkamp, mbo-docent Handel & Dienstverlening van het Horizon College. Ze begeleidde een eerstejaars klas Manager Detailhandel niveau 4 die ook dook in het vraagstuk van DEEN Supermarkten.

"Ik geloof heel erg in de praktijk naar school brengen, zoals in Match2Work gebeurt. En inderdaad maak je op informele wijze kennis met collega's van het vmbo kennen en hoor je waarmee ze bezig zijn. Maar de relatie vmbo-mbo is, volgens mij, iets waar je structureel tijd in dient te investeren. Op docentenniveau is dat moeilijk, maar Match2Work biedt wel kansen."

Van links naar rechts:
Hans Schaper, Krijn Redert en Jelle den Hartog

Dicht bij de praktijk

Op het Gilde Vakcollege Techniek in Gorinchem staan in de techniekvakken uitsluitend bevoegde docenten voor de klas die afkomstig zijn uit het bedrijfsleven. Of docenten die voor hun bevoegdheid in opleiding zijn. “Wij vinden het belangrijk dat docenten zeer dicht bij de praktijk staan, dat is van grote meerwaarde voor onze vmbo-leerlingen en mbo-studenten”, zegt directeur Krijn Redert.

De techniek gaat zo hard, dat kan een school niet bijhouden, licht hij toe. Juist daarom is het belangrijk dat een school techniekdocenten in huis heeft met brede ervaring in bedrijfsleven. “Maar het gaat niet alleen om vaardigheden”, zegt hij. “Deze docenten nemen ook de mores van het bedrijfsleven mee: draag jij als leerling geen veiligheidsschoenen of veiligheidsbril kom je het lokaal niet in. Punt! Zo gaat het in de bouw immers ook.”

> “DOCENTEN NEMEN MORES UIT BEDRIJFSLEVEN MEE”

Het onderwijs op het Gilde Vakcollege Techniek staat in de regio goed aangeschreven. De school groeit en de relatie met het bedrijfsleven is meer dan uitstekend. Om bij te blijven gaan de vakdocenten techniek dit schooljaar één of twee weken op stage. “Ze kunnen zelf aangeven waar ze in die periode aan willen werken en welke nieuwe technieken ze zichzelf eigen willen maken.”

Uithoudingsvermogen

De vakmensen die voor de switch kiezen doen dat meestal uit idealisme, zegt Redert. “Dat zijn mensen die diep van binnen voelen dat ze voor de klas willen staan en met jongelui aan de slag willen.” Het vraagt een groot uithoudingvermogen om de opleiding tot docent te doorlopen. “De personen die wij selecteren moeten doorgaans vier jaar naar school (hbo) om hun tweedegraads bevoegdheid te behalen. Plus vaak nog een voorbereidingsjaar om op het hbo te worden toegelaten. Je bent veel avonden van huis, thuis moet je studeren, ook in vakanties; de opleiding vraagt echt wat van je en je gezin.”

Als je erdoorheen komt, wacht een vaste aanstelling. Krijn Redert: “Van de tien man die wij aannemen is het negen keer een succesverhaal. Wij zijn een succesvolle, groeiende school. Een job bij ons betekent baanzekerheid.”

RESPECT

Hans Schaper (37) is al vier jaar docent Metaaltechniek op het vmbo en mbo van het Gilde Vakcollege Techniek. Na vijftien werkzaam te zijn geweest als constructiemedewerker, lasser en instructeur in het bedrijfsleven maakte hij de overstap naar school.

“Ik was al instructeur op de bedrijfsschool van een scheepsbouwer en voelde de behoefte om me verder te ontwikkelen. Ik ben zelf uit het vmbo afkomstig en zie het als een persoonlijke uitdaging om vmbo-leerlingen goed op weg te helpen. Op de basisschool behoren ze doorgaans niet tot de besten en dat gevoel nemen ze mee naar het vmbo. Het is geweldig als ze op enig moment in de gaten krijgen dat ze goed zijn in techniek, dat ze wél iets kunnen, en ze gaan groeien. Daar doe ik het voor.

Vakmanschap

Voor de jongens is het belangrijk dat een docent techniek weet waarover hij praat. Hij moet wat kunnen. Dat willen ze zien. Soms simuleren ze dat ze iets niet kunnen en vragen ze mij om het voor te doen. Dat is een psychologisch spel waarbij mijn respect op het spel staat. Op het moment dat ik erop in ga moet ik mijn vakmanschap als lasser/constructiewerker laten zien. Als je dan iets moois in elkaar zet, krijg je het respect van deze jongens. Met mijn ervaring en verhalen uit het bedrijfsleven weet ik ze te raken.”

RECHTVAARDIG

Waaraan moet een goede docent voldoen? Dat was de vraag aan Jelle den Hartog, 3e jaars BBL-student Allround Contructiewerker niveau 3 aan het Gilde Vakcollege Techniek. Zijn antwoord: “Hij moet rechtvaardig zijn en iedereen in de klas gelijk behandelen.”

En hoe zit het dan met zijn kennis en vaardigheden? “Een techniekdocent moet over ruime praktijkervaring beschikken”, zegt hij. “Hij moet op de werkvloer iets hebben meegemaakt. In grote lijnen klopt het wel wat in de theorieboeken staat, maar de praktijk is vaak net wat anders. Een docent moet dat weten, kunnen uitleggen en een oplossing bieden.”

Hij is tevreden over de docenten die hij op het vmbo en mbo heeft gehad. “Natuurlijk botste het soms wel eens met iemand, maar dat hoort erbij.” En Hans Schaper? “Dat is één van de fijnste docenten Metaal die ik ken. Een vakman. Een échte lasser. Volgens mij heeft hij alle diploma’s behaald die een lasser maar kan hebben.”

Leerlingen aan het stuur met de Smartly School App

Hoe maak je hybride leren organiseerbaar? Het Marianum ontwikkelde op eigen initiatief een app.

Een leerling van scholengemeenschap Marianum is in de module 'Bewerken en verbinden van materialen' aan het werk bij Eefting Rensing Staalbouw BV. Een mooi voorbeeld van buitenschools leren.

Voor leerlingen van de technische profielen BWI en PIE en Economie & Ondernemen van scholengemeenschap Marianum in Lichtenvoorde is buitenschools leren inmiddels de gewone praktijk. De school telt zo'n 70 leerlingen die elke donderdag hybride leren: een deel van hun beroepsgerichte programma leren ze in de beroepscontext.

Stapels papier

Wendell Mambi, onderwijsmakelaar en coördinator buitenschools leren: "Van al die leerlingen kregen de docenten wekelijks stapels opdrachten, antwoorden en verslagen op papier terug. Bovendien gingen de docenten alle bedrijven af om te kijken wat leerlingen precies deden. Als docent liep je er eigenlijk continu achteraan. Dus gingen we op zoek naar een instrument dat het buitenschools leren organiseerbaar maakt."

"De school moet weten of een leerling bij een bedrijf aanwezig is," licht Raymond Nijenhuis, conrector van het Marianum, toe. Dat is een aspect dat je moet regelen. Maar veel belangrijker nog: als buitenschools leren zo'n prominent onderdeel is van het onderwijs en leerlingen onderdelen van hun curriculum binnen bedrijven leren, dan wil je zéker zijn van de kwaliteit: dat de leerlingen werken aan de goede leerdoelen en niet alleen een leuke dag hebben. Die twee punten wilden we in ieder geval 'vangen' in een *tool*."

Trofeeën winnen

Wat ze zochten bestond nog niet. Daarom heeft de school met *web developers* zelf een app ontwikkeld. Die is steeds verder gevuld, getest bij leerlingen en met hun feedback verbeterd. Met als resultaat: de Smartly School App[1]. "De app omvat opdrachten, taken en leerdoelen," vertelt Mambi. "Een leerling kan de app binnen- en buitenschools gebruiken . Ook werkplekbegeleiders, docenten en ouders kunnen meekijken. De leerling bewijst door middel van het uploaden van foto's, filmpjes of tekst dat hij het leerdoel beheerst. De werkplekbegeleider bevestigt dat de leerling het leerdoel heeft uitgevoerd en beoordeelt het. De docent op school ontvangt vervolgens de mededeling: 'leerling heeft leerdoel bewezen, staat klaar om te beoordelen'."

1 youtube.be/UT_waNOFYaw

"Een leerdoel kan bestaan uit meerdere kleine opdrachtjes. Het aanbrengen van een kozijn bijvoorbeeld is opgesplitst in tien leerdoelen. Zo weet de leerling precies waar hij mee bezig is. Leerlingen voeren zelf de regie over wanneer ze aan welke leerdoelen gaan werken. Dat registreren ze in de app. Het programma van de bovenbouw wordt in de app weergegeven als een cirkel. Na twee jaar is het cirkeltje rond. Leerlingen weten zo ook beter waar ze in het proces zitten. Door het behalen van levels kan een leerling trofeeën winnen. Dat motiveert enorm. Je eigen leerroute uitstippelen en daar keuzes in maken is voor sommigen best een uitdaging. Het eigenaarschap ligt helemaal bij de leerling. Dat is spannend, maar ook heel waardevol!"

Portfolio

Docenten vonden het in het begin best lastig om 'los te laten': 'Hoe weet ik nou zeker, dat de leerling de goede dingen doet als ik er niet bij ben?' De app helpt ze daarbij. Mambi: "Doordat docenten filmpjes en foto's zien, wordt het leerproces van de leerling inzichtelijk. Docenten geven feedback, waarmee de leerling zijn werk kan aanpassen en opnieuw kan inleveren. Zo groeit het vertrouwen dat het goed gaat. De werkplekbegeleider kan vooruit kijken welk project in de planning staat en welke leerdoelen daarbij passen, of andersom. De app ontlast bedrijven ook van een 'papierwinkel'."

In de app zijn ook LOB-opdrachten en -doelen, CKV-opdrachten, reflectie- en mentorgesprekken die de leerling organiseert, opgenomen. Nijenhuis: "Het verslag daarvan komt in de app. Op die manier kom je dicht in de buurt van een portfolio." De app is ook bruikbaar voor scholen die niet aan hybride leren doen. Het is de ambitie van de school, dat de app het hele bovenbouwprogramma gaat omvatten. Nijenhuis: "Dan heeft een leerling aan het eind van het vierde leerjaar een portfolio gevuld met alle beroepsgerichte- én avo-leerdoelen en kan de leerling laten zien dat hij klaar is. Zo wordt het onderwijs écht van de leerling!

Nu moet een leerling die alles af heeft nog wachten op de examens, voordat hij/zij de overstap naar het mbo kan maken. De volgende stap zou voor ons zijn, dat we flexibel kunnen examineren en zo doorlopende leerlijnen kunnen bevorderen."

in gesprek met... Uzeyir Taskan (14)

Actief leren moet van twee kanten komen

De Utrechtse Uzeyir Taskan is 14 jaar, derdejaars leerling vmbo TL en zet zich in voor beter vmbo-onderwijs.

Hoe ziet je onderwijs er op dit moment uit?
Ik zit op Academie Tien, een nieuwe school in Leidsche Rijn voor leerlingen van 10 tot 18 jaar. Alle lessen en opdrachten gebeuren nu online, via Teams. Je hoort dan of je je werk via de mail, via Teams of via WhatsApp bij de docent moet inleveren. Ik heb gekozen voor het profiel Natuur met vakken als natuurkunde, scheikunde en biologie. Voor daarna denk ik al een tijdje in drie richtingen: de politiek, maatschappelijk werk of defensie.

Waar komt jouw belangstelling voor politiek vandaan?
Ik vind de politiek leuk. Het gaat over onderwerpen die in de maatschappij belangrijk zijn, zoals op dit moment bijvoorbeeld de zorg. Het lijkt me leuk om daarover discussies te hebben en dan ook de 'macht' om invloed te hebben op wat er gaat gebeuren. Een vriend van mij en ikzelf houden heel erg van debatteren. Onze Nederlands docent gaf ons de kans om aan een debat van de Nationale Jeugdraad deel te nemen.
Dan ga je in gesprek met de gemeente Utrecht en de provincie. We hebben twee keer meegedaan en zo werd onze interesse steeds groter.

Hoe kwam het dat jij meedeed aan een verkenning over de toekomst van het vmbo?
Ik was uitgenodigd door het LAKS. In het eerste leerjaar zat ik in de leerlingenraad van de school. Vanaf dit schooljaar ga ik naar alle bijeenkomsten van het LAKS. Er is bijvoorbeeld een paar keer per jaar een pizzapanel, waar jongeren hun mening laten horen over het onderwijs.

Wat is jou bijgebleven van de bijeenkomst over de toekomst van het vmbo?
Het was een aparte ervaring. Er waren ongeveer 20 mensen. Je ontmoet nieuwe mensen en hoort andere visies. Van de mensen in de leerlingenraad weet ik wel hoe ze denken. Ik heb aan de bijeenkomst een maatje overgehouden met wie ik nu veel contact heb. Het ging bijvoorbeeld over: wat maakt een docent tot een speciale docent. Een speciale docent is een docent die streng kan zijn, maar ook aardig. Hij of zij kent de grenzen, maar je kunt als leerling bij hem of haar ook voor een privégesprek terecht.

Wat gaat goed op het vmbo en wat zou je anders willen?
Het vmbo is mooi, omdat er verschillende culturen bij elkaar komen en je elkaar leert kennen. Het heeft een mooie mix van theorie en praktijk. Op mijn school zou er wel wat meer aandacht mogen zijn voor begeleiding bij bijvoorbeeld stages en LOB. 'Actief leren' is een motto op mijn school. In de tijd is dat wat verschoven naar zelfstandig leren. Dat kan ook uitmonden in leerlingen in het diepe gooien. Actief leren moet van twee kanten komen. Elke leerling verschilt in motivatie en inzet. Als je uitgaat van persoonlijke behoefte kun je samen met de docent tot een volgende stap komen. De docent kan je aanzetten om een actieve leerling te worden.

Hoe kan de school je daarbij helpen?
Ik zie ook vmbo-leerlingen om me heen die niet gemotiveerd zijn. Ze gaan naar school, omdat het móet. Motivatie vinden is heel lastig. Er is zoveel, dat je door de bomen het bos niet meer ziet. Leerlingen hebben een rode draad nodig. Onderwijs is een van de belangrijkste dingen. Als je later veel geld wilt verdienen, moet je interesse hebben in je vakgebied. Een docent kan bijvoorbeeld in mentorgesprekken een leerling helpen om zijn of haar motivatie te vinden.
Ook LOB is daarvoor belangrijk. Als je bijvoorbeeld stage gelopen hebt bij een bedrijf, ontdek je waar je zin in hebt en waarin je je motivatie wilt stoppen. LOB zit in de kern van het onderwijs.

Coachen van vmbo naar mbo

Hans Schaper is docent metaaltechniek op het vmbo en mbo van het Gilde Vakcollege Techniek in Gorinchem. Van dichtbij ziet hij hoe een groot aantal vmbo-leerlingen worstelt met de overgang naar het mbo omdat er veel meer zelfstandigheid van de studenten wordt gevraagd.

Dat je een vmbo-leerling bij de hand moet nemen is logisch, vindt Hans Schaper. "Het zijn nog kinderen als ze hier in de eerste klas komen, waarvan het brein zich nog volop moet ontwikkelen. Als docent moet je de lesstof en benadering aanpassen op de ontwikkeling van de leerling. Hoe? Door de leerlingen stapje voor stapje mee te nemen op hun pad. Door ze vertrouwen en veiligheid te bieden en hen te blijven motiveren."

Coachen

Veel vmbo-leerlingen hebben moeite met het zelfstandig plannen van taken en toetsen, weet Schaper. "Ze zien in de planning dat volgende week een toets op het programma staat, maar stellen het leren ervoor uit, zodat ze zich vlak voor de toets geconfronteerd zien met te veel werk, want natuurlijk komen er in de tijd nog taken bij. Ze overzien het hele plaatje niet. Daar moet ik ze als docent coachen."

Druk

Op het mbo is daarvoor minder tijd. "Op het vmbo zie ik de leerlingen iedere dag en op het mbo één á twee keer per week. Ik heb dus minder tijd om te sturen." Tegelijkertijd ligt op het mbo de lat hoger. "Tijdens hun stages wordt verwacht dat ze min of meer zelfstandig kunnen werken en op school horen ze voortdurend van de docenten dat het hun eigen verantwoordelijkheid is als ze willen slagen. Het gaat immers om jullie toekomst, zeggen we dan. Er ligt behoorlijk wat druk."

Het voordeel van de doorlopende leerlijnen van het Gilde is dat de docenten de studenten goed kennen. "We blijven ze zien en begeleiden. We weten wat ze nodig hebben", zegt Schaper. "In de loop der jaren zien we ze wel groeien in de mate van zelfstandigheid. De één vlotter dan de ander, maar uiteindelijk komen de meesten op het mbo prima op hun pootjes terecht. We zien de leerlingen binnenkomen als kinderen en uiteindelijk weggaan als jongvolwassenen die klaar zijn voor een baan."

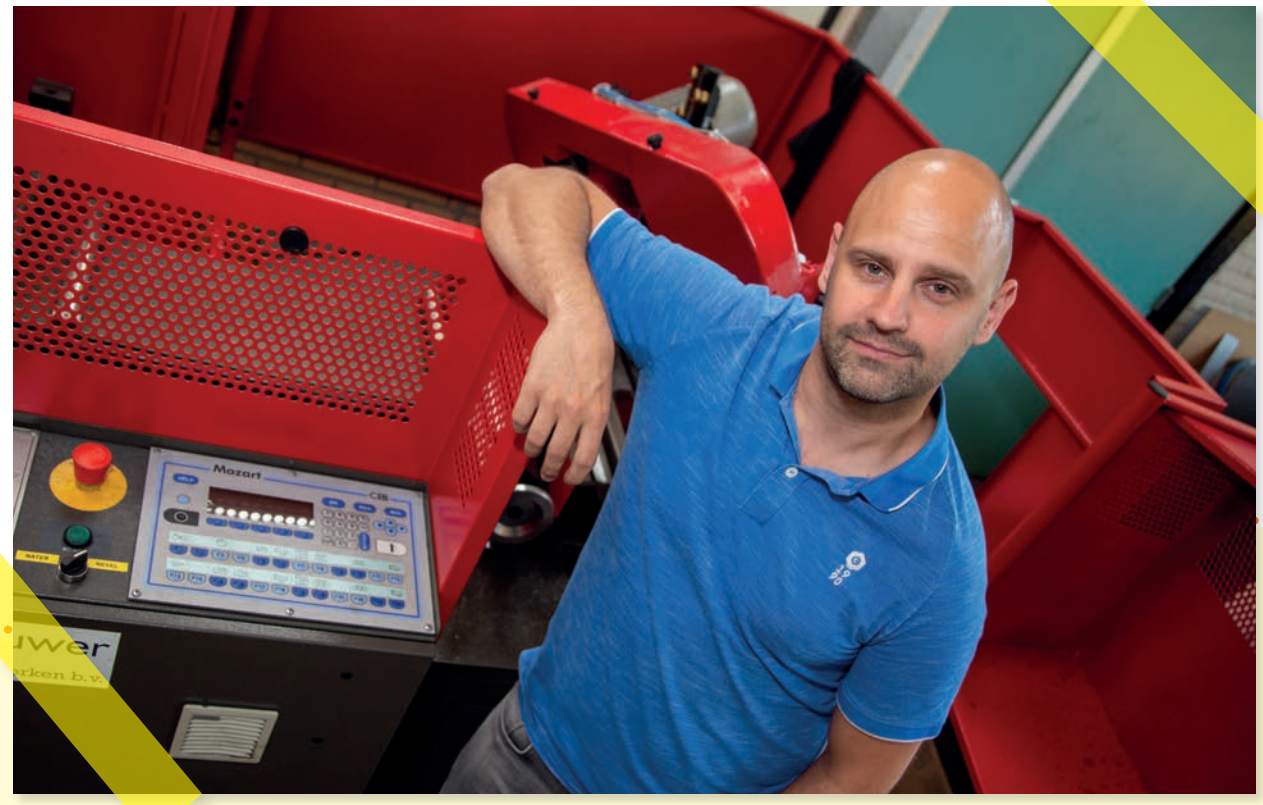

Van sneller naar beter

Vinger aan de pols en op basis daarvan verbeteren. Docenten Zorg & Welzijn Yvette Kessels (Beroepscollege Parkstad Limburg - BcPL) en Myriam Wierts (Emmacollege) vertellen hoe hun samenwerking met mbo Vista College zich zo steeds verder ontwikkelt.

"Na vergelijking van de eindtermen van vmbo en mbo en van de overlap in leerstof zijn we twee jaar geleden gestart met verkorte doorstroom," vertelt Myriam Wierts. In het zuiden van het land bestaan er al veel contacten tussen vmbo-scholen onderling. "Na de meivakantie van 2018 is een kleine groep leerlingen van de verschillende locaties van BcPL en het Emma College op een aparte locatie samengevoegd tot een klas 'Helpende Welzijn' bij het Vista College," vult Yvette aan.

Vloeiende lijn

In de versnelde route naar mbo niveau 2 deden leerlingen het eerste jaar in zes weken. 'Veel stof in een rap tempo', vat Yvette de evaluatie door de leerlingen samen. Er bleek meer behoefte aan begeleiding op sociaal-emotioneel vlak. Op basis van die conclusies is een nieuw projectplan geschreven om de samenwerking te verbeteren: een soepele doorstroom, bij elkaar in de lessen kijken, voorlichtingen afstemmen, programma's vergelijken, wellicht samen een keuzedeel ontwikkelen en het traject omvormen tot een persoonlijk maatwerktraject in het mbo. "Dat betekent dat individueel versnellen nog steeds mogelijk is. Alleen is de leerling daarin het vertrekpunt en niet de route," zegt Myriam. Een paar leerlingen zijn via de versnelde route naar mbo-niveau 3 doorgestroomd.
Via periodieke enquêtes houden de docenten vinger aan de pols. De samenwerking heeft winst voor leerlingen en docenten. "Doordat vmbo- en mbo-docenten elkaars situatie nu veel beter kennen, worden vmbo-leerlingen beter voorbereid en in het mbo beter begeleid. Er ontstaat een vloeiende lijn met minder uitval en bewustere keuzes."

Niet verwateren

Door personele wisselingen en de coronacrisis breekt weer een nieuwe fase in de samenwerking aan. De betrokkenen willen door.
Yvette: "We gaan ook kijken naar de ruimte van de nieuwe wet. Ook de doorstroom van kaderleerlingen wordt onder de loep genomen. Met klem: "We laten de samenwerking zeker niet verwateren." Myriam: "En we zijn nog lang niet klaar!"